

Przykłady wybranych fragmentów prac egzaminacyjnych z komentarzami Technik włókienniczych wyrobów dekoracyjnych 311[4]

Zadanie egzaminacyjne

Zleceniodawca złożył zamówienie na wykonanie kilimu i przedstawił zakładowi usługowemu następujące wymagania odnośnie wyglądu i parametrów wyrobu:

- wymiary kilimu 140 x 225 cm (bez frędzli),
- masa kilimu nie więcej niż 2 kg,
- kolorystyka zgodna z wzorem plastycznym.

Klient obejrzał katalog oferowanych przez zakład wyrobów. Na podstawie analizy próbki ustalono dodatkowe parametry struktury kilimu:

- masa liniowa przędzy wątkowej 300 tex,
- przędza osnowowa przygotowana standardowo do założenia na krosno o masie liniowej 100 tex,
- gęstość osnowy $g_o = 100/10$ cm
- wrobienie osnowy $w_o = 20\%$
- wrobienie wątku $w_w = 10\%$
- ilość systematycznie rozmieszczonych rombów i kwadratów – po 9 w każdym rzędzie na przemian w odległości 16,5 cm od góry i 6,5 cm z boku.

Osnowa na początku i końcu tkaniny wiązana w frędzle o długości 10 cm. Na początku i na końcu tkaniny granatowy pas szerokości 10 cm. Tło szare, na tkaninie regularnie rozmieszczone czerwone romby 5x5 cm i niebieskie kwadraciki 2x2 cm.

Opracuj projekt realizacji prac związanych z projektowaniem, przygotowaniem i wykonaniem kilimu.

Projekt realizacji prac powinien zawierać:

1. Tytuł pracy egzaminacyjnej.
2. Założenia wynikające z treści zadania i załączników.
3. Rysunek projektu plastycznego kilimu z uwzględnieniem kolorystyki i wymiarów wzoru oraz raport splotu.
4. Dobór surowca na przędzę wątkową i osnowową z uwzględnieniem wymagań użytkowych wyrobu.
5. Obliczenia:
  - masy powierzchniowej kilimu,
  - średnicy i gęstości przędzy wątkowej.
6. Zapotrzebowanie na przędzę osnowową i wątkową w poszczególnych kolorach.
7. Schemat blokowy procesu technologicznego wytwarzania tkaniny wraz z wykazem maszyn niezbędnych do wykonania kilimu.

Do wykonania zadania wykorzystaj:

Wzór plastyczny kilimu – Załącznik 1.

Charakterystyka właściwości wybranych surowców włókienniczych – Załącznik 2.

Właściwości użytkowe surowców włókienniczych – Załącznik 3.

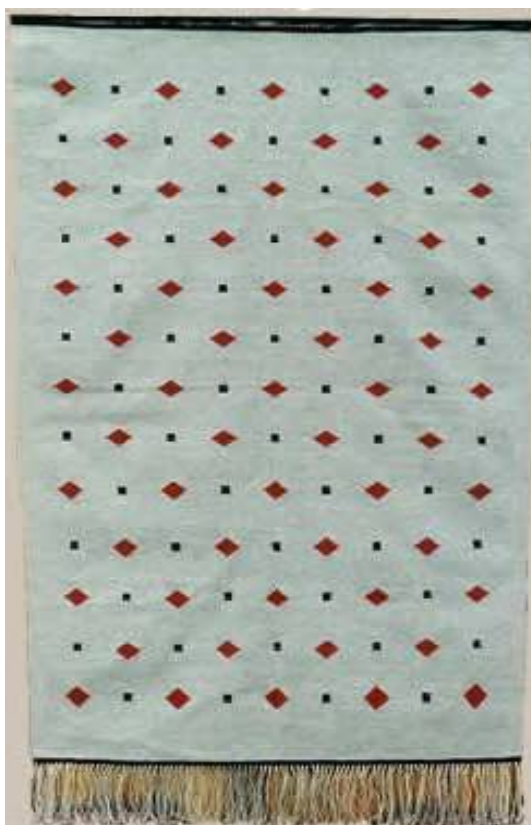
Zestawienie właściwości użytkowych tkaniny w zależności od splotu – Załącznik 4.

Rodzaje krosien w zakładzie – Załącznik 5.

Wzory do obliczeń – Załącznik 6.

Czas przeznaczony na wykonanie zadania wynosi 180 minut.

Wzór plastyczny kilimu

Charakterystyka właściwości wybranych surowców włókienniczych

Nazwa włókna	Grubość włókna	Długość włókna	Gęstość włókna	Higroskopijność		Sprężystość
				W klimacie normalnym ¹⁾	Przy dużej wilgotności ²⁾	Mokre włókna
				%	%	%
Bawełna	1 – 4	10 – 60	1,50-1,54	7 – 11	14 – 18	100 – 110
Len	0 – 40	450 – 900	1,43 – 1,52	8 – 10	do 20	110 – 125
Wełna	2 – 50	50 – 350	1,32	15 – 17	25 – 30	110 – 140
Jedwab naturalny	1 – 4		1,25	9 – 11	20 – 40	120 – 200
Wiskozowe	1 – 22	38 – 200	1,52	11 – 14	26 – 28	100 – 130

1) - 20⁰ C i 65% wilgotności względnej powietrza

2) - 24⁰ C i 95 % wilgotności względnej powietrza

Właściwości użytkowe surowców włókienniczych

Nazwa włókna	Izolacyjność cieplna	Wrażenia dotykowe
Bawełna	Z włókien gładkich wytwarzane są materiały nieporowate, poprzez odpowiedni układ przędzy możliwe jest otrzymanie wyrobów o dużej objętości zatrzymującej ciepło.	Ze względu na grubość i miękkość bawełna jest bardzo przyjemna w dotyku.
Len	Przędza i tkanina wyprodukowane z lnu nie są porowate, więc nie izolują. Tkaniny lniane sprawiają wrażenie chłodnych w dotyku.	Wskutek zawartości kleju roślinnego len jest sztywniejszy i twardszy od bawełny, a więc mniej przyjemny w dotyku.
Wełna	Włókna wełny są skarbikowane, w przędzy tworzą pory, dzięki temu bardzo dobrze izolują.	Miękkość włókien zależy od grubości. Wełny cienkie merynosowe są miękkie. Grubsze wełny mogą podrażniać skórę.
Jedwab naturalny	Jedwab jest chłodny w dotyku, a zarazem zatrzymuje ciepło.	Jedwab jest bardzo przyjemny w dotyku ze względu na cienkość i miękkość.
Wiskozowe	Z włókien wiskozowych produkuje się wyroby o małej porowatości	Ze względu na cienkość i miękkość włókna są bardzo przyjemne w dotyku.

Zestawienie właściwości użytkowych tkaniny w zależności od splotu

Rodzaj splotu tkaniny	Właściwości tkaniny ^(*)
Płócienny	gładka powierzchnia, pewna sztywność, zwartość, duża wytrzymałość na rozciąganie, duża wytrzymałość na wyszarpywanie nitek, odporność na mięcie, mniejsza skłonność na pillingowania, lewa strona i prawa mają ten sam wygląd.
Skośny	wyższa miękkość w porównaniu z tkaniną o splocie płóciennym, większa porowatość w porównaniu z tkaniną o splocie płóciennym, różnica w wyglądzie lewej i prawej strony, widoczne skośne prążki, odporność na przecieranie, mniejsza gniotliwość w porównaniu z tkaniną o splocie płóciennym.
Atlasowy	gładka powierzchnia, mniej lub bardziej lśniąca, mniejsza wytrzymałość na rozciąganie, dobra układalność, mniejsza gniotliwość w porównaniu z tkaniną o splocie płóciennym.

(*) - porównanie dotyczy zastosowania przędzy o takich samych parametrach.

Rodzaje krosien w zakładzie

1. Krosno mechaniczne
2. Krosno żakardowe
3. Krosno ręczne pionowe
4. Krosno ręczne poziome
5. Krosno papierowe

Wzory do obliczeń

1. Średnica przędzy osnowowej i wątkowej

$$d = C_t \cdot \sqrt{Tt} \text{ [mm]}$$

Wartość C_t w zależności od rodzaju surowca i systemu przędzenia wynosi

- 0,0389 – przędza lniana i konopna
- 0,0392 – przędza bawełniana
- 0,0417 – przędza wełniana czesankowa
- 0,0430 – przędza wełniana zgrzebna

2. Masa powierzchniowa

$$M_p = \frac{M_{tk}}{a \cdot b} \text{ [g/m}^2\text{]}$$

- M_{tk} – masa tkaniny
- a – długość tkaniny
- b – szerokość tkaniny

3. Masa osnowowa

$$M_o = \frac{m_o \left(1 + \frac{w_o}{100} \right) Tt_o}{1000} \text{ [g]}$$

m_o – liczba nitek w osnowie

4. Masa wątkowa

$$M_w = \frac{m_w \left(1 + \frac{w_w}{100} \right) Tt_w}{1000} \text{ [g]}$$

m_w – liczba nitek wątku

W pracach egzaminacyjnych oceniane były następujące elementy:

1. Tytuł pracy egzaminacyjnej.
2. Założenia wynikające z treści zadania i załączników.
3. Rysunek projektu plastycznego kilimu z uwzględnieniem kolorystyki i wymiarów wzoru oraz raportu splotu.
4. Dobór surowca na przędzę osnowową i wątkową z uwzględnieniem wymagań użytkowych wyrobu.
5. Obliczenia:
  - masy powierzchniowej kilimu,
  - średnicy i gęstości przędzy wątkowej.
6. Zapotrzebowanie na przędzę osnowową i wątkową w poszczególnych kolorach.
7. Schemat blokowy procesu technologicznego wytwarzania tkaniny wraz z wykazem maszyn niezbędnych do wytwarzania kilimu.
8. Praca egzaminacyjna jako całość.

Ad. 1. Tytuł pracy egzaminacyjnej.

W większości prac tytuł był adekwatny do zakresu opracowania i spełniał wszystkie wymagania zapisane w schemacie oceniania.

Opracowanie projektu realizacji prac związanych z projektowaniem, przygotowaniem i wykonaniem kilimu.
(tytuł pracy egzaminacyjnej)

Ad. 2. Założenia wynikające z treści zadania i załączników.

Wszyscy zdający w czytelny sposób sformułowali założenia, czyli dane niezbędne do wykonania zadania.

1. Założenia wynikające z treści zadania i załączników.

- wykonanie kilimu,

* wymiary kilimu: 140×225 cm (bez frędzeli),

* masa kilimu nie więcej niż 2 kg.

* kolorystyka wg. wzoru plastycznego

- ilość systematycznie rozmieszczonych rombów i kwadracików, po 9 w każdym rzędzie na przemian w odległości 16,5 cm od góry i 6,5 cm z boku. Na początku i na końcu tkaniny granatowy pas szerokości 10 cm. Tło szare, na tkaninie regularnie rozmieszczone czerwone romby 5×5 cm. i niebieskie kwadraciki 2×2 cm.

* Osnowa na początku i na końcu tkaniny wiszama będzie frędzlami o długości 10 cm.

* masa liniowa przędzy wątkowej 300 tex,

* przędza osnowowa przygotowana standardowo do założenia na krosno o masie liniowej 100 tex,

* gęstość osnowy $q_0 = 100/10$ cm.

* wrobienie osnowy $w_0 = 20\%$

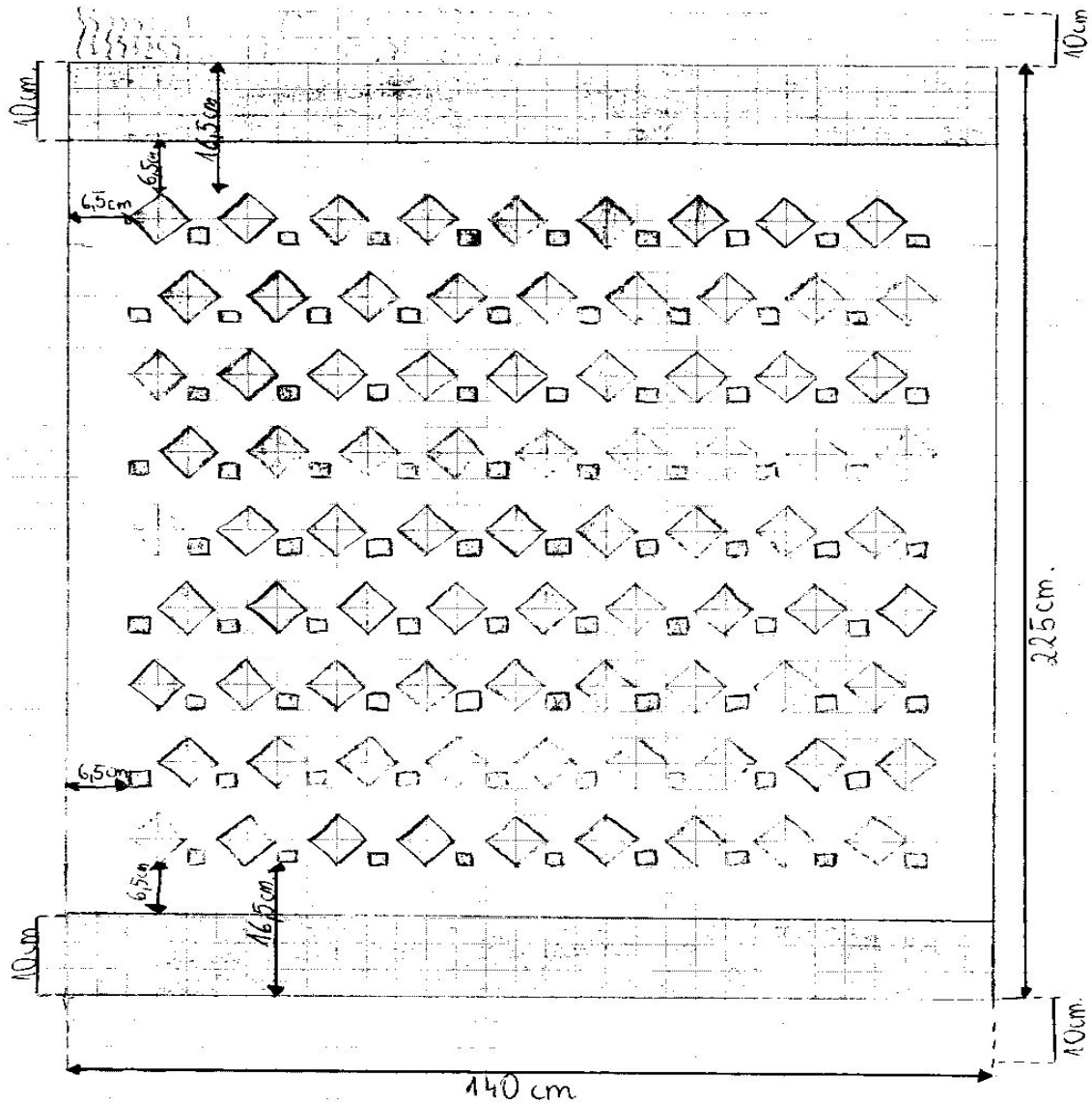
* wrobienie wątku $w_k = 10\%$

- Rodzaje krosien w zakładzie

* krosno mechaniczne, krosno zakardowe, krosno ręczne pionowe, krosno ręczne poziome, krosno rapierowe.

Ad. 3. Rysunek projektu plastycznego kilimu z uwzględnieniem kolorystyki i wymiarów wzoru oraz raportu splotu.

Projekt plastyczny kilimu wykonali wszyscy zdający. Nieznaczne różnice polegały na odmiennym sposobie oznaczenia i zwiaryowania elementów zdobniczych kilimu (np. wymiary na projekcie plastycznym kilimu lub na oddzielnych rysunkach).

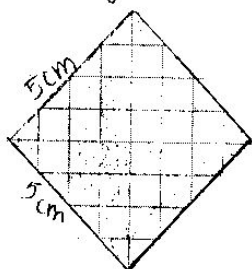
legenda:

◇ - izerwien
 □ - niebieski

pasy - granatowy
 HTO - szare

32. Rysunek projektu plastycznego kilimu z uwzględnieniem kolorytyki i wymiarów wzoru oraz raport splotu.

1, Figury oraz ich wymiary do użytku podczas wykonania kilimu.

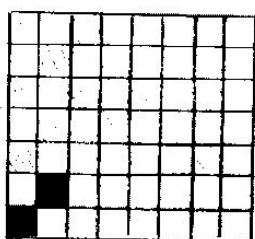

romb

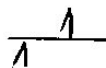

kwadrat

II raport splotu

splot piócienny

Ad. 4. Dobór surowca na przędzę osnowową i wątkową z uwzględnieniem wymagań użytkowych wyrobu.

Większość zdających prawidłowo dobrała len (osnowę) i wełnę (wątek) jako surowiec na wykonanie kilimu. Niektórzy z nich bardzo precyzyjnie scharakteryzowali przydatność użytkową włókien.

3. Dobór surowca na przedzę wątkową i osnowową z uwzględnieniem wymagań użytkowych wyrobu.

I Na wątek wybieram włókno wemicane, ponieważ jej grubość włókna wynosi 2-50 dtex, długość włókna 50-350 mm, gęstość włókna $1,32 \text{ g/cm}^3$, sprężystość 110-140%, zaś higroskopijność w klimacie normalnym 15-17% a w klimacie o dużej wilgotności 25-30%. Izolacyjność cieplna wężny jest b. dobra a wrazenie dotykowe miękkie włókna. Miękkosć zależy od włókna.

II Na osnowę wybieram len, ponieważ grubość włókna wynosi 0-40 dtex, długość 450-900 mm (więc jest odpowiednia), gęstość włókna $1,43-1,52 \text{ g/cm}^3$, sprężystość $110-125$ (jest mocny), higroskopijność w klimacie normalnym wynosi 8-10% a przy większej wilgotności do 20%. Tkaniny lnicane nie izolują, len jest sztywniejszy i twardszy więc nadaje się na osnowę, w dotyku jest mniej przyjemny.

III. Wybrałam splot płócienny. Ma gładką powierzchnię, zwartość, dużą wytrzymałość na rozciąganie, odporność na ścieranie, mniejsza skłonność do pillinguowania więc jest odpowiedni do kilimu.

Ad. 5. Obliczenia:

a) masy powierzchniowej kilimu,

b) średnicy i gęstości przedzi wątkowej.

a) Obliczanie masy powierzchniowej kilimu.

Ten element pracy egzaminacyjnej sprawiał zdającym duże trudności. Analiza prac dała podstawę do wyciągnięcia wniosku, że zdający w różnym stopniu opanowali umiejętność obliczania masy powierzchniowej wyrobu.

Wszyscy prawidłowo dobrali z załącznika wzór do obliczenia, natomiast część zdających miała problem z podstawieniem właściwych wartości liczbowych w odpowiednich jednostkach i z ich matematycznym obliczeniem.

4. Obliczenia:

↳ Masa powierzchniowej kilimu.

$$M_p = \frac{M_{tk}}{a \cdot b} \text{ [g/m}^2\text{]}$$

$$M_p = \frac{2000 \text{ g}}{225 \text{ cm} \cdot 110 \text{ cm}} \text{ [g/m}^2\text{]}$$

↑ dane wynikające z załącznika 6.

$$M_p = \frac{2000}{34500} = 15,75 \text{ [g/m}^2\text{]}$$

↑ masa powierzchniowej kilimu.

b) Obliczanie średnicy i gęstości przędzy wątkowej.

Analiza prac egzaminacyjnych w tym zakresie pozwala na wyciągnięcie wniosku, że zdający w różnym stopniu oponowali umiejętność obliczania średnicy i gęstości przędzy w wyrobie. Wszyscy prawidłowo dobrali wzór do obliczenia i wybrali właściwy współczynnik z załącznika nr 6. Zróżnicowała ich umiejętność podstawiania właściwych wartości liczbowych w odpowiednich jednostkach i ich matematyczne obliczenie. Z tym częścią zdających nie potrafiła sobie poradzić.

II. Średnica i gęstość przędzy wątkowej

$$d = (t \cdot \sqrt{T_t}) \text{ [mm]}$$

$$d = 0,0417 \cdot \sqrt{20070}$$

$$d = 0,0417 \cdot 143,32$$

$$d = 0,72 \text{ mm}$$

Wykorzystałam wzór z zał.
oraz dane przędzy w/w

Ad. 6. Zapotrzebowanie na przędzę osnowową i wątkową w poszczególnych kolorach.

Obliczenie zapotrzebowania na przędzę w poszczególnych kolorach, wymagało od zadających w fazie początkowej wyliczenia masy powierzchniowej elementów zdobniczych (romby, kwadraty, pasy) oraz długości frędzli. Zdający prawidłowo dobrali wzory do obliczeń z załącznika nr 6. Nie wszyscy jednak potrafili podstawić do właściwych wzorów odpowiednie wartości liczbowe i tylko niektórzy obliczyli masę osnowy i wątku potrzebne do wytworzenia tkaniny.

Obliczenia:

Masa posierżchniowa Kilimera,

Masa osnowowa:

szwacz -

$$M_o = \frac{m_o \left(1 + \frac{N_o}{100}\right) T_o}{1000} \quad [g]$$

$$M_o = \frac{1400 \left(1 + \frac{20}{100}\right) \cdot 100}{1000} \quad [g]$$

$$M_o = \frac{1400 \cdot 1,2 \cdot 100}{1000} \quad [g]$$

$$M_o = \frac{168000}{100} \quad [g]$$

$$M_o = \underline{1680 \text{ g}}$$

m_o - liczba nitok w osnowie

$$m_o = g_o \cdot 140$$

$$m_o = \frac{100 \cdot 140}{1}$$

$$m_o = \underline{1400 \text{ nitok}}$$

Masa wątkowa:

szwacz -

$$M_w = \frac{m_w \left(1 + \frac{N_w}{100}\right) T_w}{1000} \quad [g]$$

$$M_w = \frac{1620 \left(1 + \frac{10}{100}\right) \cdot 300}{1000} \quad [g]$$

$$M_w = \frac{1620 \cdot 1,1 \cdot 300}{1000} \quad [g]$$

$$M_w = \frac{534600}{1000} \quad [g]$$

m_w - liczba nitok w wątku

$$m_w = g_w \cdot 225$$

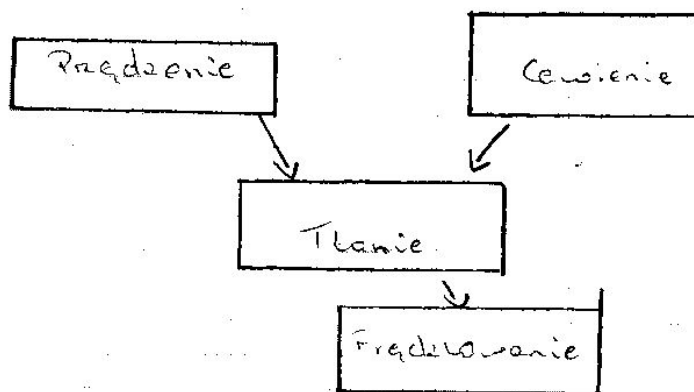
$$m_w = \frac{72 \cdot 225}{10 \cdot 1}$$

$$m_w = \underline{1620 \text{ nitok}}$$

$$M_w = \underline{534,6 \text{ g}}$$

Ad.7. Schemat blokowy procesu technologicznego wytwarzania tkaniny wraz z wykazem maszyn niezbędnych do wytwarzania kilimu.

7. Schemat blokowy procesu technologicznego wytwarzania tkaniny wraz z wykazem maszyn niezbędnych do wytonania kilimu.

Ad. 8. Praca egzaminacyjna jako całość.

Większość prac była przejrzysta i czytelna, logicznie uporządkowana i poprawna merytorycznie pomimo braku niektórych elementów. Zdający posługiwali się językiem właściwym dla zawodu.